

REDAKČNÍ ÚVODNÍK / EDITORIAL COMMENT

Orální historie v čase krizí...

Jiří Hlaváček

Když jsem na podzim 2019 psal úvodník k tehdy aktuálně poslednímu číslu časopisu MEMO, zamýšlel jsem se nad uplynulými významnými („osmičkovými“ a „devítkovými“) výročími a loučil se s čtenáři a čtenářkami větou, že v následujícím roce se „nepochybně máme na co těšit“, protože nás (podle mého skromného názoru) čeká brzká (r)evoluce v teoreticko-metodologické rovině orálně-historického výzkumu. Bez skrupulí přiznávám, že naplnění mé předpovědi předčilo v tomto ohledu (bohužel) všechna má očekávání...

Ještě před několika měsíci by si mnozí z nás asi jen těžko dokázali představit, že lidskou společnost v 21. století postihne natolik zásadní událost, která v krátkém čase významným způsobem ovlivní (ba přímo promění) každodenní život většiny obyvatel na Zemi, a to téměř ve všech směrech. Pandemii koronaviru se něco takového povedlo, a nutno říct, že celý adaptační proces byl překvapivě rychlý. Během několika týdnů se náš (nejen) akademický svět prakticky kompletně přesunul do online prostředí. Vědecká pracoviště, včetně univerzit, se uzavřela, mezinárodní i tuzemské vědecké konference probíhaly (a mnohdy stále probíhají) hybridně či pouze virtuálně, podobně jako výuka na vysokých školách. Pomineme-li drtivé dopady pandemie na osobní životy jednotlivců, v oblasti humanitních a společenských věd představovala v uplynulém období tíživý problém především otázka kontinuity řešených výzkumných projektů, což se významně dotklo právě orálně-historických výzkumů, které z principu předpokládají osobní kontakt s pamětníky a pamětnicemi.

Různým aspektům orálně-historického výzkumu v době pandemie byl proto věnován také téměř celý program VII. mezinárodní konference České asociace orální historie s názvem Orální historie v čase krizí, pořádané v polovině února letošního roku v pražské Troji ve spolupráci s Fakultou humanitních studií UK a Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR. Konference, jejímž hlavním (online) hostem byl přední italský orální historik Alessandro Portelli, se vzhledem k epidemiologickým opatřením uskutečnila v hybridní podobě, přičemž její celý záznam můžete zhlédnout na YouTube kanále Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR.

Aktuální vydání časopisu MEMO, které právě držíte v rukou, přináší vybrané příspěvky z této konference v písemné podobě. Autoři a autorky v nich reflektují různorodé problémy, které s sebou provádění orálně-historického výzkumu v období pandemie přináší. Naleznete zde texty nejen metodologicky laděné (otázka navazování důvěry, „vytváření“ a „boření“ komunikačních bariér při rozhovoru, problematika technických aspektů distančně vedených rozhovorů), ale také přehledové (domácí i zahraniční výzkumné projekty zaměřené na aktuální prožívání koronavirové krize) a zejména pak výzkumné, které vychází z reflexe odlišných badatelských „terénů“ (prostředí televizního zpravodajství, uměleckého života na volné noze nebo každodenní peripetie žen-matek) v době covidové.

Ze všech těchto statí přitom vyplývá, že česká i zahraniční orální historie v loňském roce skutečně prošla jakousi pomyslnou revolucí (a současně též evolucí), pokud jde o teorii, metodu i etiku výzkumu. Nakolik nově ustanovené (post) covidové orálně-historické paradigma odolá – doufejme, že již brzkému – návratu do „normálu“ však ukážou teprve následující měsíce. Příjemné čtení!